

Read the full book on: [10.1787/9789264185715-en](https://doi.org/10.1787/9789264185715-en)

Το Περιβάλλον με μια ματιά 2013: Δείκτες ΟΟΣΑ

Περίληψη στα ελληνικά

Ο τρόπος ζωής στον 21ο αιώνα και η αύξηση του παγκόσμιου πληθυσμού ασκούν πιέσεις στους στοιχειώδεις περιβαλλοντικούς πόρους όπως ο αέρας, το νερό και το έδαφος, καθώς και στην πανίδα και τη χλωρίδα που εξαρτώνται από αυτούς. Πόσο επιτυχείς είναι οι προσπάθειες για την αποσύνδεση της οικονομικής μεγέθυνσης από την υποβάθμιση του περιβάλλοντος; Η απάντηση φανερώνει μία μεικτή κατάσταση όπου κάποια πρόοδος έχει συντελεστεί σε βασικούς τομείς όπως η ατμοσφαιρική ρύπανση, οι μεταφορές, η ενέργεια, το νερό και η προστασία της βιοποικιλότητας, η οποία όμως δεν επαρκεί για να διαφυλάξει τους φυσικούς πόρους μας για το μέλλον.

Οι πιέσεις που ασκούνται στο περιβάλλον εντείνονται, όμως από τη δεκαετία του '90 και έπειτα με βραδύτερο ρυθμό από ό,τι η οικονομική μεγέθυνση στις χώρες του ΟΟΣΑ, διαδικασία που είναι γνωστή ως «σχετική αποσύνδεση».

Η ενεργειακή ένταση – η ποσότητα ενέργειας που απαιτείται για τη δημιουργία μίας μονάδας ΑΕΠ- έχει μειωθεί στις χώρες του ΟΟΣΑ κατά τις τελευταίες δύο δεκαετίες. Το ποσοστό του αερίου στο μείγμα καυσίμων αυξήθηκε, όμως συνολικά τα ορυκτά καύσιμα συνέχισαν να κυριαρχούν στον ενεργειακό εφοδιασμό. Το ποσοστό ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές παρέμεινε σχετικά σταθερό στον ΟΟΣΑ, στο 9% περίπου του συνολικού εφοδιασμού, σημειώνοντας ελαφριά αύξηση τα πρόσφατα έτη. Οι παράγοντες στους οποίους οφείλεται η μείωση της ενεργειακής έντασης περιλαμβάνουν τις διαρθρωτικές αλλαγές στην οικονομία, τα μέτρα για τη διατήρηση της ενέργειας και δράσεις περιβαλλοντικής πολιτικής, την τεχνολογική πρόοδο και, σε μερικές χώρες, τη μεταφορά στο εξωτερικό της παραγωγής που καταναλώνει μεγάλες ποσότητες ενέργειας και πόρων.

Η μείωση της χρήσης της ενέργειας κατά κεφαλήν συντελέστηκε με πολύ βραδύτερο ρυθμό, εν μέρει λόγω της αύξησης (17%) της ζήτησης της ενέργειας από τον τομέα των μεταφορών. **Οι οδικές μεταφορές** συνεχίζουν να δεσπόζουν στον τομέα των μεταφορών αυξάνοντας, ως αποτέλεσμα, την κατανάλωση καυσίμων και τις οδοκατασκευές και πλήττοντας την υγεία και το φυσικό περιβάλλον. Οι προσπάθειες των χωρών να προωθήσουν καθαρότερα οχήματα ακυρώθηκαν από την αύξηση τόσο του αριθμού των οχημάτων στους δρόμους όσο και της χρήσης τους. Συνολικά, οι δραστηριότητες στον τομέα των μεταφορών παρέμειναν συνδεδεμένες με την αύξηση του ΑΕΠ και σε περισσότερες από το ένα τρίτο των χωρών του ΟΟΣΑ τα ποσοστά αύξησης της οδικής κυκλοφορίας ξεπέρασαν την οικονομική μεγέθυνση.

Η ένταση χρήσης υλικών – η ποσότητα των υλικών πόρων που απαιτούνται για την παραγωγή μίας μονάδας ΑΕΠ- έχει επίσης μειωθεί από το 1990. Η χρήση υλικών έχει σχετικά αποσυνδεθεί από την οικονομική μεγέθυνση στη ζώνη του ΟΟΣΑ. Τούτο οφείλεται εν μέρει στην επέκταση του τομέα υπηρεσιών και την οικονομική κρίση και εν μέρει στην αύξηση των εισαγωγών και τη μετεγκατάσταση στο εξωτερικό της παραγωγής που καταναλώνει μεγάλες ποσότητες πόρων.

Η γεωργική παραγωγή στη ζώνη του ΟΟΣΑ αυξήθηκε με βραδύτερο ρυθμό κατά την περίοδο 2000-2010 σε σύγκριση με τη δεκαετία του '90. Παράλληλα, πολλές από τις περιβαλλοντικές πιέσεις που οφείλονται στις γεωργικές δραστηριότητες μειώθηκαν: οι εκπομπές αερίων θερμοκηπίου, η χρήση νερού και λιπασμάτων και τα πλεονάσματα θρεπτικών συστατικών (δηλαδή η δυναμική μεταφορά των θρεπτικών

ουσιών στο έδαφος, το νερό και τον αέρα). Η μείωση του επιπέδου των γεωργικών ενισχύσεων, ιδιαίτερα των περιβαλλοντικά πιο επιζήμιων, συνέβαλε σημαντικά στην επίτευξη αυτής της βελτίωσης.

Συνολικά, θα πρέπει να καταβληθούν εντονότερες προσπάθειες, προκειμένου να επιτευχθεί η αποφασιστική στροφή από τη σχετική στην απόλυτη αποσύνδεση -η οποία θα μπορούσε να αναστρέψει τις βλάβες στο περιβάλλον-, να προστατευτεί η βάση φυσικών πόρων και να βελτιωθεί η περιβαλλοντική ποιότητα ζωής των ανθρώπων.

Κύρια πορίσματα

- Συνολικά, **οι εκπομπές αερίων θερμοκηπίου** συνεχίζουν να αυξάνονται παγκοσμίως, με κυριότερο αέριο το διοξείδιο του άνθρακα (CO₂) στο οποίο οφείλεται η συνολική αυξητική τάση. Από το 1990 **οι εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα (CO₂) που σχετίζονται με την ενέργεια** αυξήθηκαν βραδύτερα στις χώρες του ΟΟΣΑ από όσο σε παγκόσμιο επίπεδο. Σήμερα οι χώρες του ΟΟΣΑ είναι υπεύθυνες για λιγότερες από τις μισές παγκόσμιες εκπομπές αερίων θερμοκηπίου, όμως εξακολουθούν να παράγουν πολύ περισσότερες εκπομπές CO₂ κατά κεφαλήν (10 τόνους ανά άτομο σε σύγκριση με 4 τόνους ανά άτομο στην πλειονότητα των άλλων περιφερειών). Πολλές χώρες του ΟΟΣΑ έχουν αποσυνδέσει τις εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα από την αύξηση του ΑΕΠ, μολονότι η αποσύνδεση παραμένει ασθενής και σε πολλές χώρες οι εκπομπές συνέχισαν να αυξάνονται.
- **Οι εκπομπές οξειδίων του θείου (SO_x) και οξειδίων του αζώτου (NO_x)** μειώθηκαν σημαντικά από το 1990 στο σύνολο του ΟΟΣΑ (-69% και -36% αντιστοίχως). Όλες σχεδόν οι χώρες του ΟΟΣΑ πέτυχαν την απόλυτη αποσύνδεση των εκπομπών SO_x από το ΑΕΠ, και τα δύο τρίτα των χωρών των εκπομπών NO_x. Εντούτοις, σε ένα μικρό αριθμό χωρών του ΟΟΣΑ οι εκπομπές NO_x συνέχισαν να αυξάνονται παράλληλα με το ΑΕΠ και τη σταθερή αύξηση της οδικής κυκλοφορίας. Το τροποσφαιρικό όζον και οι συγκεντρώσεις NO₂, τα λεπτά σωματίδια και οι ατμοσφαιρικοί τοξικοί ρύποι συνεχίζουν να πλήττουν την υγεία των ανθρώπων, ιδιαίτερα στις αστικές περιοχές.
- **Οι απολήψεις γλυκού νερού** έχουν παραμείνει γενικά σταθερές στις χώρες του ΟΟΣΑ από το 1990 παρά την αυξανόμενη ζήτηση νερού από πολλές πηγές. Η εξέλιξη αυτή οφείλεται στην αποτελεσματικότερη χρήση του νερού και τις πολιτικές καλύτερης τιμολόγησης, αλλά και στη μεγαλύτερη εκμετάλλευση των εναλλακτικών πηγών νερού όπως η επαναχρησιμοποίηση και η αφαλάτωση. Πολλές χώρες του ΟΟΣΑ πέτυχαν τη σχετική αποσύνδεση των απολήψεων νερού από την αύξηση του ΑΕΠ, αλλά τα αποτελέσματα διαφέρουν τόσο εντός όσο και μεταξύ των χωρών.
- **Οι εγκαταστάσεις επεξεργασίας λυμάτων** έχουν επεκταθεί σημαντικά. Συγκεκριμένα, το ποσοστό του πληθυσμού του ΟΟΣΑ που είναι συνδεδεμένο με αστικές μονάδες επεξεργασίας λυμάτων αυξήθηκε από περίπου 60% στις αρχές της δεκαετίας του '90 σε σχεδόν 80% το 2010. Μία βασική δυσκολία στην περαιτέρω ανάπτυξη των εγκαταστάσεων επεξεργασίας λυμάτων σε μερικές χώρες είναι η εξεύρεση άλλων τρόπων εξυπηρέτησης των μικρότερων ή των απομονωμένων οικισμών. Πολλές χώρες βρίσκονται αντιμέτωπες με την αύξηση του κόστους λόγω της ανάγκης συντήρησης και αναβάθμισης του παλαιωμένου δικτύου ύδρευσης και αποχέτευσης.
- Η **έκταση προστατευόμενης γης** έχει αυξηθεί σε όλες σχεδόν τις χώρες του ΟΟΣΑ φτάνοντας σε μερικές το 11% του συνόλου. Εντούτοις, οι περιοχές αυτές δεν είναι πάντα αντιπροσωπευτικές της εθνικής **βιοποικιλότητας** ούτε συνδέονται επαρκώς. Οι απειλές για τη βιοποικιλότητα πολλαπλασιάζονται, ιδιαίτερα λόγω των αλλαγών στη χρήση της γης και της ανάπτυξης υποδομών. Πολλά φυσικά οικοσυστήματα έχουν υποβαθμιστεί και πολλά **ζωικά και φυτικά είδη** στις χώρες του ΟΟΣΑ απειλούνται με εξαφάνιση. Τα επίπεδα απειλής είναι ιδιαίτερα υψηλά στις πολύ πυκνοκατοικημένες χώρες.
- **Οι δασικές εκτάσεις** έχουν παραμείνει σχετικά σταθερές στο 30% περίπου των χερσαίων εκτάσεων στον ΟΟΣΑ. Στις περισσότερες χώρες του Οργανισμού η χρήση των δασικών πόρων φαίνεται να είναι αειφόρος ως προς την ποσότητα. Υφίστανται όμως σημαντικές διαφορές στο εσωτερικό των χωρών και πολλά δάση απειλούνται με υποβάθμιση, κατάτμηση και τη μετατροπή τους σε άλλες χρήσεις. Η αύξηση της ζήτησης για ξυλεία, προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι ανανεώσιμης ενέργειας, διαδραματίζει ένα όλο και μεγαλύτερο ρόλο στην εμπορική εκμετάλλευση των δασών.
- **Τα αστικά απορρίμματα** που παράγονται στην περιοχή του ΟΟΣΑ αυξήθηκαν κατά 19% κατά τη δεκαετία του '90, όμως η αύξηση αυτή επιβραδύνθηκε στις αρχές της δεκαετίας του 2000. Σήμερα ένας κάτοικος της ζώνης του ΟΟΣΑ παράγει κατά μέσο όρο 530 κιλά απορριμμάτων ανά έτος, δηλαδή 30 κιλά επιπλέον από ό,τι το 1990, αλλά 30 κιλά λιγότερα από ό,τι το 2000. Οι χώρες του ΟΟΣΑ όλο και περισσότερο ανακυκλώνουν τα απορρίμματα και τα ανατροφοδοτούν στην

οικονομία. Παρόλα αυτά, σε πολλές χώρες του ΟΟΣΑ ο κύριος τρόπος διάθεσης των απορριμμάτων παραμένει η υγειονομική ταφή.

© OECD

Η περίληψη αυτή δεν αποτελεί επίσημη μετάφραση του ΟΟΣΑ.

Η αναπαραγωγή της περίληψης αυτής επιτρέπεται υπό την προϋπόθεση ότι παρατίθεται το δικαίωμα αποκλειστικής εκμετάλλευσης του ΟΟΣΑ, καθώς και ο τίτλος της πρωτότυπης έκδοσης.

Οι Πολύγλωσσες Περιλήψεις είναι μεταφρασμένα αποσπάσματα των δημοσιευμάτων του ΟΟΣΑ που εκδόθηκαν αρχικά στην αγγλική και τη γαλλική γλώσσα.

Διατίθενται δωρεάν στο Ηλεκτρονικό Βιβλιοπωλείο του ΟΟΣΑ www.oecd.org/bookshop

Για περισσότερες πληροφορίες επικοινωνήστε με το Τμήμα Δικαιωμάτων και Μεταφράσεων της Διεύθυνσης Δημοσίων Υποθέσεων και Επικοινωνιών του ΟΟΣΑ μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου στη διεύθυνση: rights@oecd.org ή μέσω φαξ: +33 (0)1 45 24 99 30.

OECD Rights and Translation unit (PAC)

2 rue André-Pascal, 75116

Paris, France

Επισκεφτείτε τον ηλεκτρονικό μας κόμβο www.oecd.org/rights

[Read the complete English version on OECD iLibrary!](#)

© OECD (2013), *Environment at a Glance 2013: OECD Indicators*, OECD Publishing.

doi: 10.1787/9789264185715-en